

Srečanje s „Trumanom“

Ljudje so hodili zaviti v zimske plašče do vrata. Živo srebro je padlo pod ničlo. V ozki mestni ulici je pred vratim nekdo sekal drva. Približal sem se mu. Bil je do pasu gol in sekal, da so na sekana polena letela daleč napokoli. Vprašal sem ga: »Vas ne zebe«. Zasmehal se mi je. »Narobe! Celo vroče mi je«. In ni mnilo dolgo časa, pa sva bila že sredi razgovora. Živi v Kranju, toda ni Kranjčan. Pred enajstimi leti je prišel v Kranj iz Karlovca. Pravi, da je prišel zato, ker so mu dejali, da se pač v Sloveniji bolje zaslubi. Vesel in dobre volje je, kljub temu, da veliko dela. Ko je prišel v Kranj, ni bilo vse tako kot si je želel. Pri Komunalnem podjetju, kjer se je zaposlil, je dobil slabo stanovanje, pa tudi ne preveč dobro plačo. Pet let je ostal tam, potem pa je odšel v tovarno Iskra. Tu ima vse leto delo, pa tudi kolikor toliko dobro plačo. Kljub temu dela še vse popoldneve pri raznih zasebnikih. Seka drva, premetava premog, kopljje jarke...

Zakaj delate še po osmih urah dela v tovarni?

Delam zato, da več zaslužim. Moram. Saj gre vendar skoraj pol plače za hrano. Verjemite, da precej pojem.

Vsi vas poznamo kot izredno dobrega delavca. Ali menite, da dobite temu primerno tudi plačo?

No..., saj veste. Nikoli nismo zadovoljni s tistim, čemur pravimo plača.

Okusili ste pravzaprav vse. Spoznali ste pogoje ljudi, sezoncev, ki delajo pri raznih gradbenih podjetjih.

Da, spoznal sem tudi to. Sam sem ga okusil. Vem pa še za veliko mojih prijateljev, ki so prišli od tam, kjer sem doma, pa žive v barakah, ki jim skozi streho teče dež in še majhno plačo imajo povrh.

Vsi vas poznamo pod imenom TRUMAN. Kako se pravzaprav piše?

DARKO PULIČ.

Zakaj in kje ste dobili ta psevdonim?

Pred leti sem nosil neko ameriško majico, ki je imela na prednji strani sliko in napis TRUMAN. Od takrat mi vsi pravijo tako.

Ste poročeni?

Ne!

Hodite v kino?

Dajte no, kje pa imam čas!

(Nadaljevanje na 4. str.)



Visoko v perujskih Andih, 4500 m nad morsko gladino, izvira iz ledenika neznan potok. Tak je kot vsi gorski potoki, toda ta je začetek najbolj mogočnega toka na zemlji. Komaj sto kilometrov od tihga oceana je rojen velikan med rekami: Amazonka.

Ledenomrzel in kristalno čist žubori potok preko skal. Kmalu se mu pridružijo drugi potoki. Postaja hitrejši in hitrejši in naenkrat postane iz tega reka. Kilometre in kilometre divja skozi ozke gorske tesni. Potem s svojo prirodno močjo vdre v zeleni pekel pragozdov ob vznožju gora.

Medtem ko se Amazonka vali skozi vročo divjino, ji dovajajo številni pritoki veliko vodne mase. Deževni nalivi naredijo ostalo in končno to ni več reka, temveč potupoče morje.

Amazonka se ne drži svojega korita in ne trpi nobenih ovir. Trga bregove in preplavi tisoče kvadratnih kilometrov pragozda. Potopi in razruši vse, kar jí je na poti. Na nekaterih mestih sta njena

Enkrat sem srečal nekoga jezdeca, enkrat mi je presekala pot čreda lam. Visoko nad menoj je krožil kondor. Pozno popoldne sem prispel do neke haciende, kjer sem prenočil.

Zapustil sem njen tok in prekoračil Ande na vzhodni strani. Na tej poti mi je pomagal konj, omnibus in končno letalo, ki me je prepeljalo v Iquitos, kjer se pričenja pragozd.

Iquitos leži v severovzhodnem kotu Peruja, pod mestom, kjer se združita reki Maranon in Ucayali, ter izlivata v Amazonko. Tu ni več slapov in brzic. Reka je tu že široka nekaj kilometrov in mirna.

Če se spustiš z Andov, te presenetili klima pragozda. Sicer ni nobene vročine — temperatura nikoli ne prekorači 31 stopinj — vendar je vlažnost neznosna.

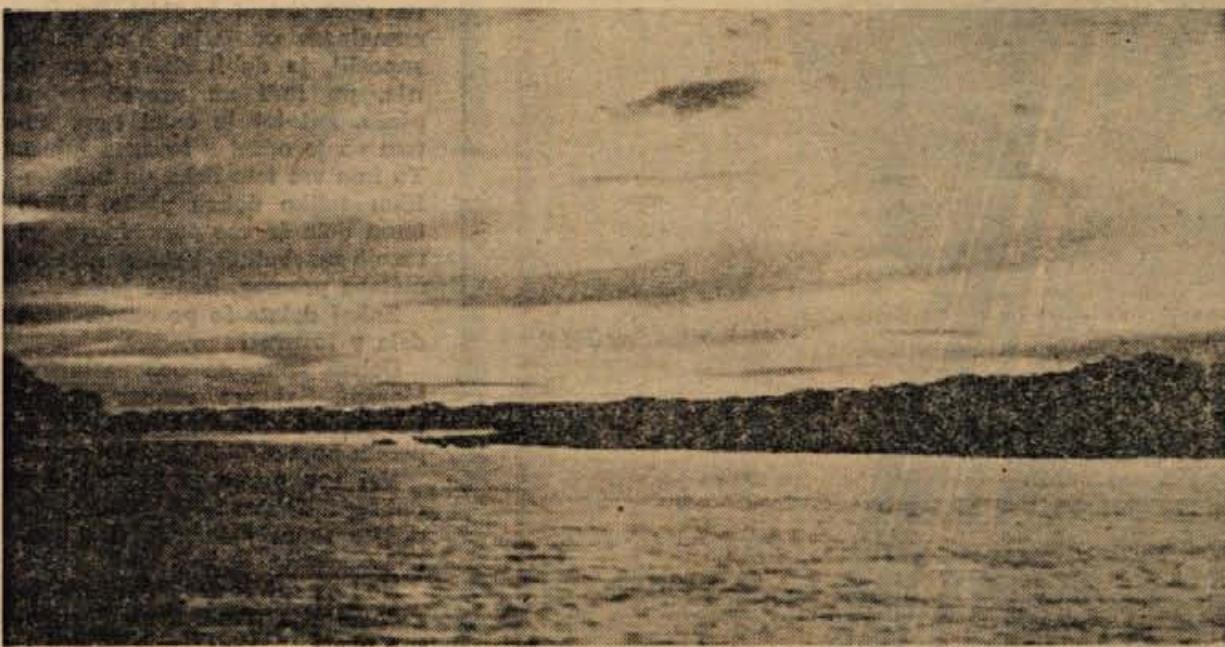
Ceprav je Iquitos 3700 km oddaljen od Atlantskega oceana, ga v šali imenujejo pristanišče Atlantika. In to upravičeno. Dnevno ga obiščejo prekoceanske ladje. Za časa mojega bivanja je bila v pristanišču ladja Venimos, ki je pred enim me-

Sem ter tja je skozi gosto goščavo prodrl sončni žarek. Zrak je bil težak od vlažnosti in pomešan z vonjem eksotičnih rastlin. Ponoči je v pragozdu svojevrstna predstava. Žabe, insekti, ptiči in opice priredijo peklenski prizor. Divjina se počne v vsej svoji strahoti. Armade kač in sploh plazilcev začno pohod. Neki večer sem usmeril svetlobo svoje svetilke na obrežje. Vsepovsod par svetlikajočih se oči. Oči kaimonov — sorodnikov krokodilov — in aligatorjev. V Amazonki mrgoli teh pošasti.

Druge živali redko vidimo. Na področju Amazonke so posebno nevarni insekti. Znani so 5 cm dolgi pajki, z nogami, dolgimi 10 cm in ose, ki merijo z razpetimi krili 18 cm. Mravlje, ki jih Peruci imenujejo isula, so dolge skoraj 3 cm. Njen strupeni pik je za človeka lahko smrten. Ljudje sicer pretiravajo o pošastih Amazonke, toda tudi resničnost je pošastna.

'Nadaljevanje)

U.Z.



bregova narazen 100 km. Reka je tako močna, da je celo tam, kjer se izlivata v Atlantik, ni konec. Večkrat so sledovi sladke vode 150 km od njenega izliva. Amazonka oziroma njeni pritoki se razprostirajo preko šestih dežel: največ po Braziliji, potem Boliviji, Peruju, Ekvadorju, Kolumbiji in Venezueli.

Po njeni dolžini — 6300 km — jo prekaša samo Nil — 6670 km. Prekoceanske ladje lahko plovejo po njenem toku preko Brazilije, do Peruja, to je 3700 km.

Amazonko tvorijo predvsem perujske reke. Po mnenju strokovnjakov je Maranon glavni pritok.

Da bi obiskal zibelko Amazonke, sem potoval iz Lime, torej iz pacifiške strani. Visoko v Kordiljerih, 4680 m nad morjem, je ležalo pred mano jezero Santa Ana. Z zahodne strani se vanj izliva majhen potok. Ob tem potoku sem se podal naprej in prispel do drugega, tretjega, četrtega in petega jezera. Prišel sem do izvira Amazonke. Drugo jutro sem s konjem ob njenem toku nadaljeval pot. Pokrajina je bila zelo dolgočasna, enolična.

secem odplula iz New Yorka. Pripluti do Iquitos pa za kapitana ni lahko delo. Nima nobenih navigacijskih pripomočkov in če jih ima, mu malo koristijo. Amazonka si stalno išče novo pot. Zgodi se, da ladja enkrat pluje desno mimo otoka, enkrat levo ali pa otok izgine.

V Iquitosu sem si najel motorni čoln. Pred menoj je bila panorama, ki mi je jemala dih. Nebo je bilo popolnoma modro in umazana Amazonka se je rdečkasto lesketala v soncu. Iz vode so se poganjali rečni delfini in se pljuskoma potapliali. Na obeh straneh reke je pragozd. Okoli 30 m visoka goščava je tako gosta, da sem videl samo nekaj metrov.

Na vsem področju se že od nekdaj ni ničesar spremenilo. Nikjer ni mostu ali jezu preko reke. Ljudje živijo na bregu Amazonke in njenih pritokih. V glavnem živijo od lova in pridelkov kavčukovca, kakava in oreha.

80 km pred Iquitosom sem zavil v pritok Rio Manita in stopil na kopno. Vodnik pred mano mi je s posebnim nožem utiral pot. Tla so bila kot penasta guma.

veli
kan
med
reka
mi
A M A Z O N K A

SKRIVNOST BELEGA BIVOILA

(Nadaljevanje in konec)

Ostali možje so se prav tako posvetili svojim opravilom. Nekateri so blizu mesta, kjer je ležala bela bivola koža, pribili v zemljo drog, drugi pa so gradili hišo, namenjeno posebnemu delu obreda — potenuju; lahko bi ji torej rekli potilnica.

Prihodnji dan je starec, katerega golo telo je bilo od vrha do tal pobarvano s sivo barvo, pobarval še bivolovo doljšo dlako na glavi (lahko bi ji rekli lasje) z modro. Pri delu je molil. Ko je končal, so se približale mnожice žensk, ki so nosile otroke in različna darila. Slednja so pritrdirili na posvečeni drog. Bila so namenjena Soncu. Nad vsakim otrokom, ki so mu ga prinesli, je starec dvignil roke in molil za njegovo dolgo življenje in zdravje ter za izobilje drugih stvari, ki so slehernemu Indijancu najdražje.

Ves ta čas, ko je zunaj trajal obred, pa so starci odhajali v potilnico z namenom, da se spotijo in molijo. Ko so se vrnili, so se zbrali okrog golega voditelja obreda. Ostali pa so zložili belo kožo in jo pritrdirili na drog. Vse to je bilo napravljeno z velikim pompon, dostenstveno držo in gorečo molitvijo.

Pri vseh plemenih, ki jim pomeni koža belega bivola sveto znanilko moči in »dobrega zdravja«, spremila njenno shranitev silovito natancen in tankovesten obred. V mnogih primerih, ko je pripadnik nekega plemena ustrelil belo žival, se je ni upal niti dotakniti. Poiskati je moral nekoga, ki je bil duševno zrel za to. Ce je žival ubil s puščico, je moral biti mož, ki je potem vodil prvi del obreda, vojščak, ki je ubil sovražnika s puščico. Ce pa je lovec ustrelil bivola s puško, je moral obredni voditelj že pred tem uničiti sovražnika z istim orodjem. Ni bilo lahko izpolnit vse pogoje, da je mož postal vo-

ditelj obreda. Vendar se je tudi tak vedno našel. Vsi pripadniki plemena so se potem zbrali okrog njega, on pa je z velikim spoštovanjem obenil belega bivola na kolena in trebuh, glavo pa je usmeril proti vzhodu. Mož pa, ki ga je ubil, je slovesno izpullil nekaj čopov dlake z bivolove leve in desne rame ter s hrba in potem vsako dlako posebej vrgel na tla. Vse svoje delo je spremil z molitvijo.

ZIVALI SE NI SMEL VSAK DOTIKATI

Po vsej ceremoniji so žival obrnili na hrbet. Preden so odrli kožo, so ji odstranili čreva. Mož, ki je potegnil kožo z glave, je moral biti vojščak, ki je ulovil sovražnika in ga skalpiral. Ko so bivola dokončno »sleklki«, ga je smel bojevnik, ki je v bitki ujel sovražnika in ga pripeljal v taborišče na hrbitu svojega konja, naložiti nanj. To pa je lahko storil tudi človek, ki je v boju rešil pripadnika svojega plemena. Končno je mož, ki je ubil belega bivola, slovesno stopil h konju, ki je na hrbitu nosil kožo ubite živali in ga odpeljal proti taborišču.

Ko je procesija dosegla taborišče, je mož, ki je kdaj pahnil sovražnika s konja, raztovoril dragoceni plen; drugi pa, ki mu je v bitki uspelo udreti v sovražnikov šotor, je kožo odnesel v lastnikovo domovanje. Vse vojščake iz plemena, ki so imeli na spisku vsaj enega mrtevega sovražnika, so povabili v šotor. Ko so posedli okrog bela bivolje kože, je vstopila ženska. Njena naloga je bila pobarvati in okrasiti beli plen. Sedla je poleg razprostete kože, razgaila telo do pasu in dovolila voditelju obreda pobarvati izpostavljeni del svojega telesa z belo barvo, napravljeno iz gline. Ko je končal, je obriral barvo z njenih prsi, tako da sta kroga predstavljala Sonce;

na hrbtni strani desne rame pa je napravil obliko polmeseča. Nazadnje je še z nohti napravil pokončne proge po vsem telesu od vrata do pasu. Na pas, na boke in za vsako uho jí je obesil majhne svežnje kadulje.

Pri različnih plemenih se načini barvanja ženskega telesa zelo razlikujejo; pri nobenem pa se ne sme Indijanka dotakniti kože belega bivola nepobarvana. Celo nož, ki ga uporablja pri izvršitvi svoje naloge, mora biti očiščen in blagoslovljen.

Zenska je držala klino strogo navpično, medtem ko je voditelj obreda pripravoval neko zgodbo. Ko je končal, je zarezala v rob kože majhno odprtino, ki bo služila za to, da bodo kožo obesili na kol. Potem je nastopil drugi vojščak s svojo zgodbo — ženska je zarezala drugič in tako vse dokler ni bilo okrog roba zeleno pobarvane kože dovolj odprtih.

Sele potem, ko je Indijanka ob spremiljavi junaških zgodb porezala s kože vse meso, ki je ostalo pri odira-

nju, je smel vojščak, ki je v boju potegnil sovražnika iz njegovega šotorja, odnesli kožo ven. Sedaj je bila Indijanka naloga pritrdiriti jo na kol sredi taborišča. Se prej pa je mož, ki je ujel sovražnico, moral pokazati orožje, ki ga je uporabljal. Z njim je prebodel že obešeno bivolio kožo. Preden pa se je pravo barvanje pričelo, je koža dobila še en sunek. Zadaj ga ji je voditelj najuspešnejše bitke; v njej ni smelo pleme izgubiti nobenega moža.

NAJBOLJ ŽALOSTNI DEL ZGODBE

Ves obred je bil poln neke močne duhovne dostenstvenosti. Stari vojščaki so skrbno opazovali vsako podrobnost. Vse se je moralno dogajati po točno določenem redu.

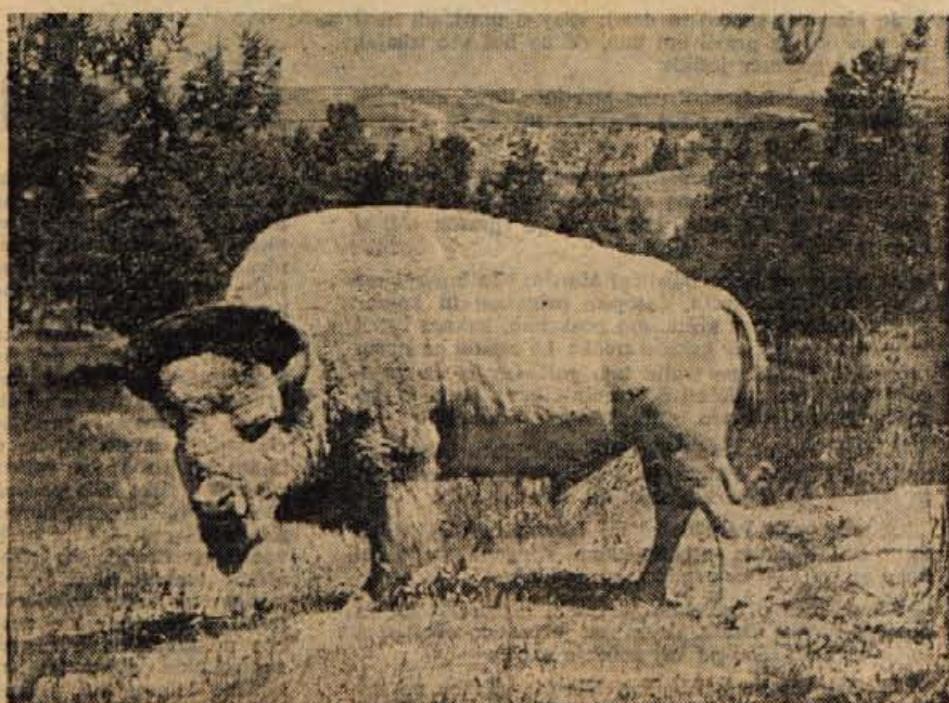
Pobarvana in okrašena koža belega bivola je najdragocenejša stvar, ki jo lahko neko pleme ima. Zgodi se, da sovražnik napravi pravcati bojni pohod, da bi si jo pristojil. Pri nekaterih plemenih je doba lastninske pravice omejena. Verujejo, da je treba po preteklu določenega števila let vrniti zaklad Velikemu bogu. Kožo izpostavijo delovanju Dežja, Sonca, Snega in skrivnostnih, nepoznanih stvari.

Prav zaradi teh zgodovinskih vzrokov sta oba bela bi-

vola, ki živita v ZDA, tako zelo zanimiva. Predstavljata vsoto pet tisoč bivolov, ki so se razmnožili in ohranili, zahvaliti za se imajo naporn mnogih ameriških organizacij. Vsi žive v ogradah, kjer človek neprestano pazi nanje. Po zakonu povprečja lahko spet čakamo dolga stoletja, da bomo videli rojstvo belega bivola. Sedaj imamo dva. Oba sta potomca iste matere, rojena v zvezni državi Montana. Samca sta. Prvi, ki mu je ime »Big Medicine« se je rodil 3. maja, leta 1933. Njegova koža je popolnoma bela, le na vrhu glave, med obema rogovoma ima rjavilo, ki mu daje videz, kot da je pokrit s čepico. Njegove oči so normalne barve. Težko je v njih najti rožnat odsev pravega albina.

Ko je bil Big Medicine star štiri leta, je oplodil svojo mater. Podvrgla je popolnoma belega mladička, celo njegove oči so bile rožnate. Toda bil je delno slep in mati ga je zapustila že ob rojstvu. Sedaj živi v zoološkem vrtu v Washingtonu. Moramo pa dodati, da njegovo rojstvo ni bilo posledica človeškega poskuša na obeh živalih. Odslej so celo skrbno pazili, da mati in sin ne bi zopet prisla skupaj. Materi, ki je dvakrat povrgla bela telička, se to poslej ni več pripetilo, čeprav je imela še veliko potomcev. Vsi pa so bili začuda močega spola. Tudi Big Medicine jih je imel lepo število, vendar nobeden ni šel po očetovih stopinjah.

Najbolj žalostni del celotne zgodbe pa je v tem, da današnji Indijanci skoraj ne opazijo dveh belih bivolov, ki muliti sočno travo na ograjenih pašnikih. Vse bolj jih zaposluje vsakdanje delo, vse manj pa jih zanima prečlost. Na nesrečo je beli človek iztrebil mnogo več kot samo ogromne črede bivolov, ki so živeli na prostranih ravneh daljnega Zahoda...



»Big Medicine« — v preteklih stoletjih bi se indijska plemena borila za njegovo kožo, danes pa je samo še redka zmanjstvena zanimivost

POLsocialistični MARTIN

Klamasti direktor

Milenški-Novak

Pred vratarjevo ložo je sedel v svojem fičku, v vabilo na konferenco je ziral in preudarno klel. Da mu je šla kletev laže iz ust, je misil na zmedo v računovodstvu, in da je kletev sočnejši imela okus, je razglabil, kako težko je biti človeku na vodilnem položaju.

Pa je bil direktor ne zaradi kvalifikacij, nego za voljo zvez.

Odkar se je prejšnji šef zaletel s tajnico v obcestni kamen, ker je vozil pijan z lumpanja, je bil klamasti Tona sam svoj gospodar. Pa ni bil vajen, da je sam svoj. Ampak je bil vajen, da ga je komandiral star s tajnico in sta ga komandirala tako: direktor je sedel v pisarni na stolčku pa ga je vsak hip poklical, da mu stopi v obrat po tega inženirja ali onega mojstra. Pa ga ni nikdar poklical z drugačno besedilo, nego se je zadrl v telefon. Tajnica pa je od jutra do dveh nanj regljava in oba sta ga zmerjala, da je klama. Pa je bil fant resnično klama, toda je bil njuna žlahta in ni bil sam kriv, da je, kar je.

Sedaj ga onadva nista več komandirala, nič več ni direktor bevska v telefon, nič več ni tajnica nanj regljava, le po inženirje je še posiljal in mojstre in valil nanje odgovornost za polomije, ki so se kopile v podjetju. Nekaj mesecev je že poteklo, kar so ju pokopali, toda še se ju je bal, da bosta iz kakega telefona ali zvočnika nanj zaropatala.

Sedel je klamasti Tona pred svojim podjetjem v fičku in že je misil speljati, pa je zagledal: po cesti jo maha Polsocialistični Martin, po svojem poklicu zafrkant!

Pa se je direktorju v vodilnih možganih zbudila misel: ali ni bil onegavi oné oni dan pravil, da je moral Polsocialistični Martin umreti in zato ne bo več izhajal v Panorami?

Klamasti Tona je zamajal z visoko glavo in zahupal: »Martin!« je zaklical. Fant se je ustavil. »Jo! Ali ste vi, direktor Tona?« Stopil je bliže in povabljen zlezel v avto.

Je klamasti speljal in dejal: »Saj si umrl, ali nisi? Onegavi oné je pravil oni dan, da ne boš več izhajal, ker imas preoster jezik!«

Je zastopal Polsocialistični Martin: »Umrl, umrl, kakov! Seveda sem umrl. Cigareto mi dajte, ki vam škatlica kuka iz žepa!«

Klamasti je dal čudežnemu sopotniku cigaretino in se nekoliko odmaknil na sedežu — nerodno je sedeti zraven mrlja. Ni vedel, kaj bi, pa je vprašal: »Ali si nazaj prišel?«

Je odgovoril Polsocialistični Martin: »Za kurirja me imajo na onem svetu, časopise prinašam in komur je kaj treba s tega sveta, mu poskrbim, kakšen listek športne napovedi ali kakšno srečko. Le cigaret ne smem prenašati, cigaret ne trpijo tam gori, ker bi se angelcem peruti osmodidle od odvrženih čikov.« Pa si je priščel še eno cigaretino iz direktorjeve škatlice.

Klama mu ni branil cigarete, Martinove besede so mu zaprle sapo. Potem je dejal: »Našega direktorja in tajnico, ali si ju kaj videl na onem svetu?«

Je odgovoril Polsocialistični Martin: »Videl, videll in te pozdravljalata. — Našo klamo si oglej, sta dejala, kako se kaj sam komandira, ko je direktor!«

Klamastega ni posebno razveselil nepričakovani ta pozdrav ravnke žlahte. Tesno mu je postalok okoli srca in je vprašal: »Kaj pa kaj počenja stafl?«

Je zastopal Polsocialistični Martin: »Kakor po navadi! Bolj slabo se ima, ker mu grozi rotacija. Zvez plete, pa na veliko telefonira. Jezi se, ker nima nikogar, da bi nanj bevska. Dejal je, da vas hudo pogreša. In pa avto mu manjka!«

Neprijetni občutki so se budili v klamastem. Kaj, če se stari resnično vrne! To ne bi bilo dobro zanj, koj bi se mu zamajal stolček in vrniti bi moral direktorsko žezlo! — Ta misel ga je tako zmešala, da je prezril rdečo luč na semaforju in še sreča, da miličnika ni bilo zraven. Zamajal je z glavo in je vprašal še po tajnici, kaj počne in kako se ji kaj godi.

»Kakor po navadi,« je povedal Polsocialistični Martin. »Veš dan reglja, pa je nihče ne posluša. Dolgčas ji je. Rada bi prišla nazaj. Če bi vsaj kavo imela, da bi jo kuhalo med šihtom — koj bi ji bil čas krajsi!«

Klamasti Tona je molčal. Prečudne misli, prečudni računi so se mu pehali po direktorski glavi.

Polsocialistični Martin pa je še pripovedoval: »Če bi stari avto imel, bi lahko s črnimi vožnjami kaj zaslužil, tajnica bi lahko kupila kave in jo kuhalo, pa bi se koj oba bolje počutila. Ja, ja, nič nista preveč zadovoljna; rekla sta, da bosta nazaj prišla. Kar pravite odpoved!«

Še en rdeč semafor je zaman žarel direktorjevemu avtomobilu naproti. Potem se je klamasti Tona zakrpal kot na seji delavskega sveta: »Kaj bosta hodila nazaj! Razpis za novega direktorja je že zaključen in za tajnico tudi, razpis košta! Delavski svet me je potrdil in občinska skupščina tudi, zvez pa košta! Kam bosta šla — v našem podjetju ni mesta zanju! Reci jima, da bomo integrirali z večjim podjetjem in da so že vsi stolčki oddani!«

Polsocialistični Martin je stresel cigaretno škatlico — prazna je bila, komaj eno cigaretino je še iztresel. Prijet je za kljuko in se pripravil, da izstopi. »Ja, ja, kaj sta rekla, da bosta prišla nazaj — še prav kmalu bosta prišla. O ja, težko je na svetu! Ali bi zdaj ustavili, tovariš direktor?«

Pa se je Tona hitro odločil: »Čakaj, sakrastatut, boš fička vzel s seboj, in ga pelji staremu, da bosta oba sita in ne bosta sillila nazaj!«

In že mu je izročal lastniške dokumente.

Polsocialistični Martin se je obotavljaj: »Svoje žive dni še nisem vozil avtomobila, sami ga peljite!«

Pa je klamasti Tona poiskal po žepih in je našel nekaj ostankov direktorske plače in jih je bilo dovolj za šoferski tečaj in takse.

Pa je Polsocialistični Martin spravil denar in ponižno prevzel kluječe. Nekaj tednov po tem je bil v Ljubljani avtomobilski sejem in so pravili, da so na semnju videli Polsocialističnega Martina prodajati fička. Klamastemu Toni ni bila všeč ta novica; bal se je: stari je dal avto prodati, da bosta imela s tajnico za pot, in prišla bosta nazaj. Pa je hitro združil svoje podjetje z večjim, posadil na svoj stolček drugega, sam pa si je oskrbel gnezdeče v drugem kotu.

Toda je šlo po sreči: starega in tajnice ni bilo nazaj.

In Polsocialističnega Martina tudi ni bilo več tod mimo, kajti je res umrl in ste bili v tej številki Panoramne na njegovi sedmini.

Srečanje s ,Trumanom‘

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delati ste navajeni predvsem s krampom in lopato. Ste si že kdaj zaželeti kakšnega drugega dela?

Ne! Zadovoljen sem s tem. To znam. Saj kramp in lopata nista tako strašna kot si mislite.

Ste že kdaj izgubili voljo do dela?

Ne! Kljub temu, da se mi smejo, ker toliko delam. Pravijo da nisem pri »pravi«.

Kaj bi storili, če bi bili predsednik delavskega sveta?

Naredil bi tako, da bi bili ljudje res plačani po učinku. Da bi dobili za svoje delo res tako plačo kot ja zaslužijo.

Ob koncu sem ga še vprašal:
Sé mislite kdaj vrniti domov?

Če bom ostal tu do upokojitve, bom šel! Če bom šel pa kam drugam, bom pa še videl.

Zaklepatala sva se in minilo je več kot pol ure. Moral je nadaljevati z delom. Še veliko bl mi imel povedati in dobil sem občutek, da je ostalo še veliko neizrečenih misli.

Podal mi je roko. Roka, ki je prekopala toliko kubikov zemlje, me je prijela nepričakovano mehko in nežno.

Občudoval sem tega človeka, ki ima toliko trdne volje do dela.

BOŽO SPRAJC

Bližamo se koncu leta

Ce se v teh dneh ozremo segli planiranih deviznih dohodkov zaradi dežja; pri blanicu kmetijstva pa: letos radi Suše nismo dosegli planirane proizvodnje. Kljub temu pa je bilancija vzic Suše in Dežja še vedno v povprečju nadplanskata to je — pozitivna.

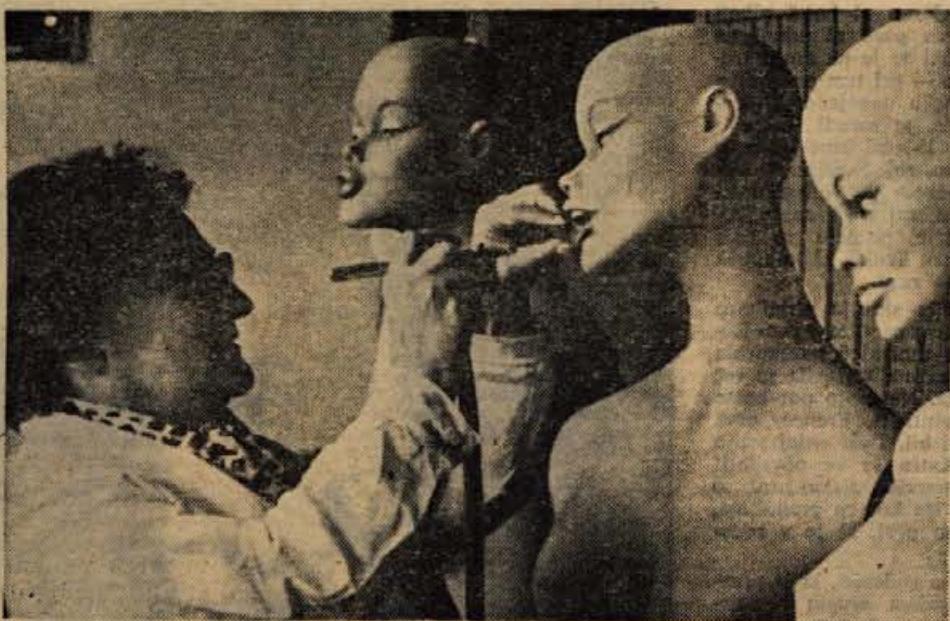
Prav posebni znaki, da se bližamo koncu leta, so tudi obični zbori. Obični zbori so pa zato, da se poleg letnih poročil med seboj seznanijo vsi člani kateregakoli odbora. Da so takli zbori vedno 100 odstotno obiskani, jamči predvsem garancijski bon — 1/2 l vina in klobasa. Govori predsednikov, ki po navadi začnejo konkretno razpravo o subjektivnih in objektivnih pogojih, ki konstruktivno mobilizirajo vse administrativne instrumente faktorje ki so potrebni za našega delovnega človeka itd., so zelo nalezljivi. Radi hitrejšega

tempa življenja in atomske brzine, so se tudi vabilo običnih zborov temu primerno spremenila. Primer: Nekoč se je vabilo glasilo takole:

Tov. vabilo te na občni zbor. Med odmorom bo igral plesni zabavni ansambel. Danšnje vabilo pa je čisto drugačno. Glasil se takole: Tov. vabilo te na letno zaključno zabavo, med odmorm pa se bo vršil občni zbor.

Da gremo h koncu leta nam predvsem dokazujejo novoletni sejmi, kateri nudijo dedku Mrazu poleg priljubljene pesmi »Le sekaj, sekaj smrečico«, da si nabavi vse kurantno in nekurantno blago, ter z njim obdariti prav vse, pa tudi tiste iz »zgrajenih« družin, katere so imele s svojimi otroki 5. decembra generalno vojo za dedka Mraza.

Pozdrav Grega



Ko ima pupa zavidljive oblike lepo zglašene in je dobila toplo človeško barvo, mora pristopiti kozmetičarka. Make-up je izdelan z vso pozornostjo

Vseprisod jih srečujemo modnih pup. Večje podjetje, V Stockholmu, San Franciscu, Hongkongu, Kairu, Rimu, Dunaju, Londonu, New Yorku in tudi v Ljubljani. So prav ugledno visoke — 1,80 m; prsi, pas in boki so v idealnem razmerju 190 centimetrov, 49 centimetrov, 88 centimetrov. Vse imajo nežen, ljubek, sentimentalni ali malce spogledljiv izraz, vendar v resnici so le mrzle in trde pupe, ki tehtajo le nekaj kilogramov. Modeli, ki jih predstavljajo, privabljajo številne kupce v trgovino.

Kdor pa se potrudi in pogleda pup za zastrimi okni, ko izložba še ni urejena, jih vidi v deziluzirani odrski resničnosti. Saj ima izložbeno okno marsikaj skupnega z gledališkim odrom. Občinstvo je tu kot tam, samo da v izložbi lahko vidimo le nekaj statičnega. Na drugačen prizor lahko čakamo teden ali še več dni. Cemu ta komercialna predstava? Prav preprost odgovor, zato, da modne trgovine pokažejo ljudem svoje zaloge.

NOVE MANEKENKE — PUPE

Zbrane okenske lepotice sicer ne moremo intervjujati, naši radovednosti bo morala ustregel le dekorater. Tako lahko zvemo, da imajo atraktivne dame, ki jih tako radi ogledujemo, s svojo nežno, vendar trdno zgradbo, največji uspeh na trgu in da so izpodrinile zlomljive in toge starejše kolegice.

Skrivnost novih modnih pup je: izdelane so iz poliestra.

Kopenhagenško podjetje Hinagau je prvo izdelalo manekenke — pupe iz poliestra. Mnoga znana konkurenčna podjetja so takoj uvidela prednost novih pup in tudi sama pričela z modernejšimi in prikupnejšimi manekenkami.

Lepa napoved se je uresničila: njihova vabliva moč je velika in dosegle so že uspeh. Predvsem zahodne tovarne vidne šive in vzbokline, ki se ukvarjajo z izdelovanjem s skrbnim brušenjem in gla-

barvah. Lasje moških manekenov so tudi izdelani iz plastičnih mas. Lasulje so izdelane iz perlonskih in nylonskih vlaken, ki imajo lep in učinkovit lesk. Za dekorativne namene so zato še bolj primerni kot človeški lasje.

Sminkerji prav spretno počajo svoje sposobnosti. Seveda ne pozabijo na dolge trepalnice, prav skrbno izdelane iz las ali krzna.

Manekenke-pupe nosijo navadno konfekcijsko velikost 40. Seveda izdelujejo tudi močnejše pupe, da jim ustreza celo konfekcijska mera 53. Pupe so visoke 1,80 m, moški manekeni so navadno 4 cm višji. Mladoletniki, otroci, dojenčki so različno veliki.

MOSKE PUPE — CENEJSE

Moške pupe so dosti cenejše, zanje se porabi dosti manj dragocenega materiala in manj so podložni modi.

Je navadno pri ženskih pu- pah ni.

Moške pupe stanejo okoli 80.000 dinarjev, ženske so kar za 50.000 dinarjev dražje. Kar kor se moda spreminja, se tudi pupe-manekeni spreminjajo. Izkazalo se je, da se proda dosti več tistega blaga oz. oblačil, ki jih imajo običene pupe, zato ni čuda, da jih ima ena sama modna hiša tudi okoli 200. Vidimo, da igrajo molčeče spogledljivke zelo pomembno vlogo v trgovskem svetu.

Izložbene pupe so bile znane že pred letom 1900. Prvi se je z njimi ponašal Pariz. Pupe so bile izdelane iz trstenine in so bile precej okorne. Pozneje so jih izdelovali iz lepenke in trde mase. Domnevajo, da so izložbene pupe doma na Nizozemskem. Podjetni krojači so v času zgodnjega baroka jemali s seboj modne pupe z dvora na dvor in prikazovali »gospodje modelje.«

Pupe privabljajo kupce

Jenjem odstranijo. Nato pu- po še pobarvajo s posebno maso v barvi kože.

Frizerji odigrajo pomembno vlogo, izdelajo moderne lasulje in kar v 16 različnih rok. Tudi to je prednost, ki

Sedanjim manekenom iz polystra napovedujejo večjo hrbtu je odprtina, ta pomaga bodočnost kot manekenom iz mesa in krvi. Bomo videli, kaj bo prinesel čas.

Mojca Tavčar



Vseprisod na svetu jih vidimo v izložbenih oknih »Maneken-pupe« z idealnimi merami 90 cm, 49 cm, 88 cm in imajo vedno občudovalec. Če niso to radovedne ženske, obstanejo pred njo zakonski možje, ki bi radi izpolnili ženino željo in ji kupili obleko ali pa sami, saj to je le »flirt« brez posledic.

Po Prešernovih stopinjah v Kranju

DODATNO POJASNILO

V zvezi s prejšnjim sestavkom o Prešernovih kadilskih pripomembah, objavljenem v Panorami dne 28. novembra t.l. lahko danes sporočimo, da se tobačnica, ki jo je pesnik podaril neki Prelešnik, sedaj nahaja v depozitu Narodnega muzeja v Ljubljani, uvrščena je pod inventarno številko 14023. Tobačnica je 86 mm dolga, 56 mm široka in 16 mm visoka. Je iz lakinane usnja (ali lepenkaste imitacije?) na obrobnih v napisu ima kovinsko intarzijo. — V tobačnici sami pa se nahaja listič s sporočilom o izvoru »Prešernove tobačnice«. Dobil jo je v Otoku mošniški kaplan Ignacij Fertin. Dolgo let jo je imel v posesti, a 1923 daroval meni. — Okroglo, sobota 16. februarja 1924. — Tomo Z ipan. — C. Z.

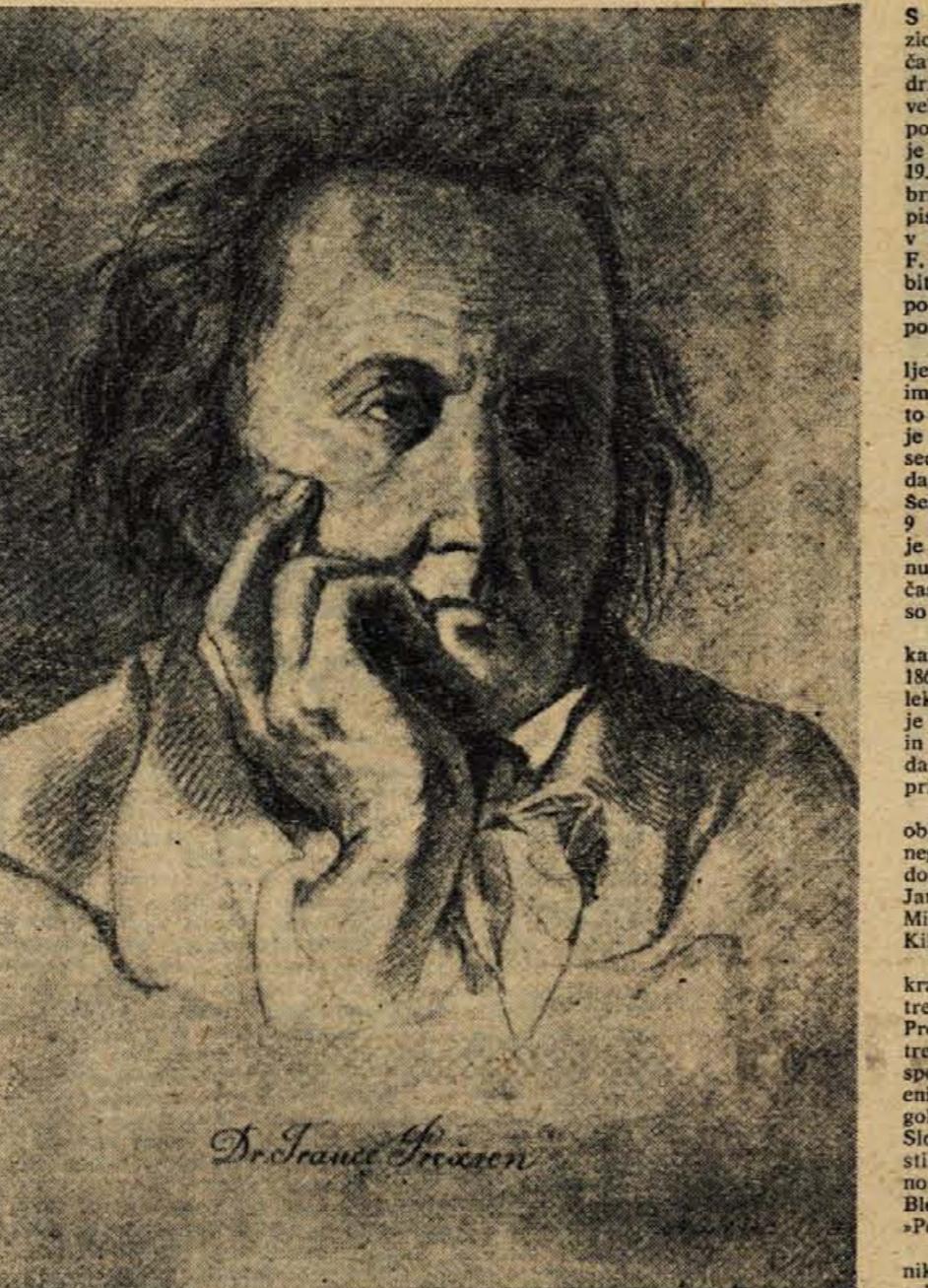


Prešernova tobačnica

(Nadaljevanje)

Smo v decembru in kar nehote nam uide misel v leto 1848, ko je Prešeren začel v zimskih mesecih resnejše bolhati. Že od začetka novembra ni več zapuščal sobe. Postajal je utrujen, roke in noge so mu začele otekati, dihal je zmerom težje. Tudi pisati sam ni mogel več. Napol leže, napol sede, je iz postelje narekoval svojemu pisarju, Andreju Rudolfu, ki ga je še obdržal. Primoža Sokliča ta čas ni imel več v svoji službi. (Morda je prav, če ob tej priložnosti omenimo, da živi v Kranju še vnučkinja Prešernovega drugega pisarja, Sokliča!)

Le podpisoval se je še lahko na pravne akte, a še to drhtče. Pesnikova nečakinja Marijana Vokova, poročena Grom, je priporovedovala Tommu Zupanu iz spominov na den, ko je stregla bolnemu stricu: »Saj sami niso veliko mogli. So, če so pisali, moralni desna za pestjo držati z levo roko. Tako se jim je roka tresla, ko sem bila nazaj v Kranju. To je v rodovini, so se tudi drugi naši tresli.«



France Prešeren

France Prešeren, tak, kakršen je domnevno bil v svojih kranjskih letih

tor zaposlil pa je vsoto zniljal na 33 goldinarjev in 20 krajcarjev.

Ko je Lenka prišla s Koroškega k bratu Francemu na obisk (peš od Sent Ruperta pri Beljaku čez Karavanke pa do Kra-

nja, v zimi, v začetku decembra 1848), je izvedela, »da doktor, sme se reči, dva meseca ni jedel nič. Do malega nič. Samo limonadno vodo, je pil: po dnevi en bokal (= 1.41 l) in po noči en bokal. Na polič (7 del) sta morali biti dve limoni in veliko sladkorja. Da tako voda daje moč, je njegov zdravnik rekel in jo ukazal. — To je bil doktor z leseno roko, dr. Anton Bežek. Ta ga je zdravil. En fleten mož je bil. Prišel je k bolnemu vsak dan. Tudi posirjenega mleka eno žlico ali pa dve — je doktor Bežek ukazal. To ni šlo nazaj; vse drugo pa takoj. Naslednje je doktor pripovedoval o bratovi bolezni: jetra ima tako bolna, da so kakor prekuhanja, vsa trda. Zato želodec ne more več delati. Ko bi bil bolan le želodec, bi bilo že, toda so tudi jetra. Zdravila mu je doktor Bežek pisal: pa niso nič pomagala.«

Svede je Lenka šla na dolgo in naporno pot sredi zime, tudi zato, da bi brata Franceca pripravila, da bi se dal prevideti. Brčas ji je tako naročil brat Jurij. Saj so bili v družini skoro vsi moški duhovni, ne pa »nejeverci«. Ko je Lenka le preveč tiščala v Franceta, jo je ta pomiril, čes, »saj nisem na smrt bolan. Ce pa bi mi bilo hujje, bom že takoj naredil, da bo prav.« Ni hotel žaliti dobrotnejše sestre, ki se je sedaj lahko pomirjena vrnila na Koroško.

Klub telesnim bolečinam pa France tudi ni še povsem izgubil volje do dela.



Ranočelnik Tomaz Pirč — 1813–1880

S pomočjo pisarja, ki si je postavil mizo tik ob bolnikovi postelji, je dokončaval začete pravde. — Vse do izida Kričevega Prešernovega albuma (1949) je veljal datum 15. februarja 1849 za dan poslednjega pesniškega podpisa. Sedaj pa je znan še poznejši podpis, z datumom 19. januarja 1849. Ta pravni akt s tem, bržkone res zadnjim, Prešernovim podpisom, ki je še sedaj v razvidu, je danes v zasebni posesti. Lastnik mu je ing. H. F. iz Ljubljane. Skušati bomo morali dobiti to dragocenost v Kranju, ki je postal po spletu neumljivih naključij pesnikova poslednja življenska postaja.

Lekarnar Sebastijan Savnik je bil dosejeni rojak s Koroškega Roza. Lekarno je imel v Kranju v letih od 1836 do 1871 in to prav nasproti Mayerjeve hiše, v kateri je Prešeren stanoval (tedaj Mesto št. 137, sedaj Prešernova ulica št. 8). Savnik je dajal našemu pesniku zdravila kar na up. Šele po smrti je prijavil svojo terjatev: 9 goldinarjev in 48 krajcarjev. Žal, da je seznam zdravil, ki je bil priložen računu, danes izgubljen. Zato ne bomo bržcas nikoli natanko zvedeli, s kakšnimi leki so zdravili Prešerena.

Moramo še omeniti, da je bil stari lekar kar dvakrat kranjski župan (1865–1866 in 1869–1872). Sin njegov, prav tako lekar, mag. pharm. Karel Savnik, pa je bil župan kranjski celih 34 let! Zavedna in borbenega narodnjaka ter uspešnega gospodarstvenca, vsekakor zaslужita hvalno priznanje tudi od sedanjih Kranjančev.

Med bolezni je imel Prešeren precej obiskovalcev. Za trdno vemo, poleg Aninega in njenih otrok obiska, še za obiske domačih iz Vrbe, Lenke s Koroškega, dr. Janeza Bleiweisa, barona Antona Zoisa, Mihe Kastelicu, dekanu Dagarinu, trgovca Kilerja, gostilničarke Jalenove in drugih.

Dr. Bleiweis je z baronom Zoisom večkrat obiskal bolnega pesnika. Ker je bilo treba, sta prinesla vsakovrstne tolažbe Prešerenu, ki so ga trle tudi nadlove po trebščin vsakdanjega življenga. Tako pravi sporočilo pa še to, da je dr. Bleiweis ob eni takih priložnosti prinesel pesniku 100 goldinarjev, ki so jih zbrali na pobudo Slovenskega društva v Ljubljani razni častilci in prijatelji pesnikov. Da pa ponosnega Prešerena ne bi učaščal, mu je dr. Bleiweis reklo, da je denar iz izkuščka »pozicej.«

Se dobro besedo o pesnikovem bratu, župniku v koroškem Sent Rupertu! Po Lenki je postal na smrt bolnemu bratu v Kranju okrog 100 goldinarjev. V slabo pa moramo štetiti temu odljudnemu fajmoštru, da o bratovih otrocih, Ernestini in Francetu, ni hotel ne prej, ne poslej nič slišati. Bile bi naravno, da bi se edini, še živeči moški Prešeren, pobrigal za siroti. Pa tudi zato, ker bi svet mož moral najti v svojem srcu tudi za ljubezen do nedolžnih otročičev nekaj prostora... Žal, Jurij Prešeren se ni izkazal vrednega svojega velikega brata.

Kako je morala občutljivega pesnika raniti Kastelicova netaknost, ko je v »Novicah« z dne 10. januarja 1849, bral takole grobost: »Z zdravjem našega slavnega pesnika Dr. Prešerena slabno stoji, pred nekimi dnevi so mu voda iz trebuha izpustili, ker je vodenica čedalje hujši prihajala. Bog dej! da bi mu zdaj odleglo in da bi spet ozdravil!« Urednik dr. Bleiweis je skušal slab učinek te vesti v naslednjem številku omiliti pa je dne 17. januarja 1849 objavil takopopravek: »Gosp. Dr. Prešeren nam je na znanje dal, da ni res, kar je uni s Novičar zastranil njegove bolezni govoril in de njegov bolezni nuda, kar se očitno iz tega vidi, ker g. dohtar sam Novice bere. Z velikim veseljem tedaj prekličemo Novičarjevo laž!«

Viljem Killer in Ana Jalenova sta redno prinašala bolnemu prijatelju močnih juh in drugih okrepčil. Izmed Kranjančev sta bila pesniku v času bolezni najbolj zvesta. Za pobožno krčmarico Jalonovo pravi sporočilo, da se je do zadnjega trudila, da bi Prešeren dovolil poklicati duhovnika. Brčas je prav njenam vnema pri-

Nobena kulturna rastlina, na Od tega se nihče preveč ne zredi... Japonec pojde letno cca 200 kg riža. Riž in ribe so Japoncu glavna hrana.

Riž vsebuje premožno beljakovin, z luščenjem pa izgubi tudi pretežni del vitaminov. Zato ljudi, ki pojedajo preveč riža, često napada bolezen berberi, ki je sproščal tipečna bolezen uživalcev riža.

Ameriški poznavalec vzhoda Copeland je trdil, da so ljudje, ki jim je riž poglavita hrana, miroljubni. Razmera v polpetek časa na Kitajskem, Japonskem in na Koreji pa so to trditev kreplko postavile na glavo... Namakalne naprave za rizeva polja je treba nenehno nadzorovati in oskrbovati. Kjer bi te dolžnosti zanemarili, bi v deželo pritisnila lakota. Riž je v vzhodnih deželah prizetek in konec življenga. Včasih so si kitajski cesarji prizadevali, da bi vplivali v cesarstvu tudi gojenje drugih rastlin. S spremljajočimi verski obredov so vsako pomlad lastnoroečno preoralo košček zemlje v bližini »Tempija neba in zemlje« ter posejali za eno pest riža, prosa, pšenice, ječme na in fižola. Toda navzlič



Dr. Janez Bleiweis

pomogla, da je pesnik tik pred smrto popustil.

Se dobro besedo o pesnikovem bratu, župniku v koroškem Sent Rupertu! Po Lenki je postal na smrt bolnemu bratu v Kranju okrog 100 goldinarjev. V slabo pa moramo štetiti temu odljudnemu fajmoštru, da o bratovih otrocih, Ernestini in Francetu, ni hotel ne prej, ne poslej nič slišati. Bile bi naravno, da bi se edini, še živeči moški Prešeren, pobrigal za siroti. Pa tudi zato, ker bi svet mož moral najti v svojem srcu tudi za ljubezen do nedolžnih otročičev nekaj prostora... Žal, Jurij Prešeren se ni izkazal vrednega svojega velikega brata.

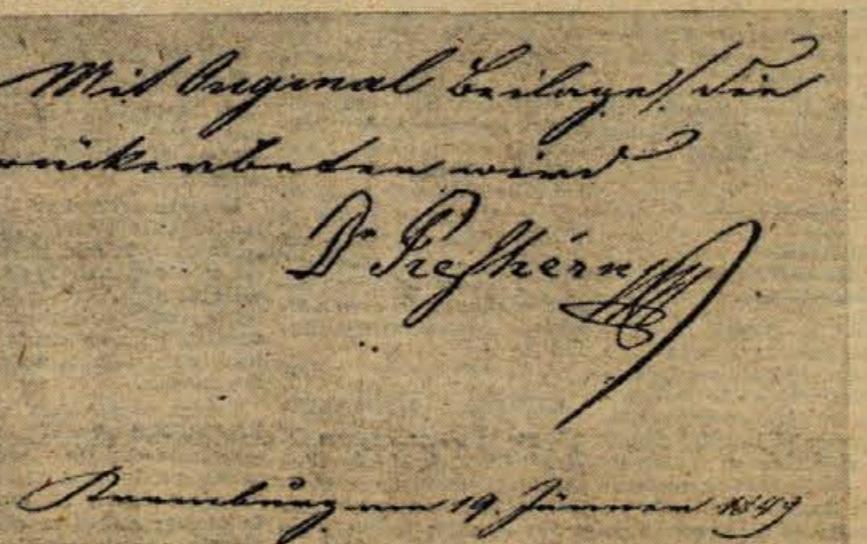
Na Balkan so riž prinesli Turki.

Riž-kruh rumenokožcev

Za nego riža so nujne namakalne priprave. V ozke vremenu temu prizadevanju pa riž še do današnjih dni ni izgubil veljave kot glavni vir prehrane za vzhodna ljudstva.

Danes pridelejo riž že tudi v Afriki, Evropi in Ameriki. V Evropi ga pridele največ Italija, v manjših kolonijah pa še Madžarska in zrnce. Sele potem ga posade v posebne gredice. Ko pa riž požene prva stebelca, ga presade na rizeva polja, na katera spusti vodo. Polja so neprestano pod vodo, izsušči jih še tik pred žitvijo.

Zetev riža je drugačna kot pri naših žitaricah. Vsak klas je treba posebej odrediti tik pod mestom, kjer klas pričenja. Slamo požanje posebej. Zamudno delo! Kaj bi dejal na kmet, če bi moral tako »žeti« svojo pšenico...
CRTOMIR ZOREC



Zadnji Prešernov podpis, 19. I. 1849

Za namakanje polj so potrebljeno v rabi preproste posode, ki si jih prideovalci riža podajajo iz rok v roke. Pri tem delu so zaposleni vsi, od otrok do starcev. Toda na Kitajskem je za takšno delo ljudi več kot dovolj. Najgosteje naseljenost ljudi je pac v deželah, kjer uspeva riž: Indija, Kitajska, otok Java. Na osebo pride tamkaj letno 182 kg očiščenega riža. To pa je priredil: L. Z.

Se to: Kitajci se ne pozdravljajo z »dober dan« ali »dober večer«, kot pri nas! Njihov najobičajnejši pozdrav je: »Ste že pojedli svoj riž?« ali »Je vaš riž že kuhan?« Riž je zares — kruh rumenokožcev. Priredil: L. Z.

Najcenejše in najdražje mesto na Gorenjskem

Kupec bo tisti ki

Kdaj bo rešen problem razlik v cenah?

Marsikoga sem že slišal, ko si je postavil vprašanje: »Kateri kraj na Gorenjskem je najcenejši?« Prav zanimalo vprašanje. Mar ne?

Porajajo pa se tudi vprašanja: »Zakaj se cene z dneva v dan dvigajo? Zakaj niso v vseh krajinah cene posameznim artiklom enake?« Take in podobna vprašanja si zastavljajo ljudje štrom Slovenije ali drugod po svetu. Toda na taka vprašanja je težko odgovoriti.

Zakaj?

To pa povsem iz preprostega razloga. Ugotoviti najcenejši kraj je težko zaradi tega, ker so cene vsak dan drugačne. Včasih upravičeno drugič pa zopet neupravičeno. Cene so različne tudi zato, ker so različni tudi dobavitelji.

KDO JE KRIV?

Najprej si oglejmo primer neenakomernega zvišanja cen enakega artikla.

Ljudje se mnogokrat pri-

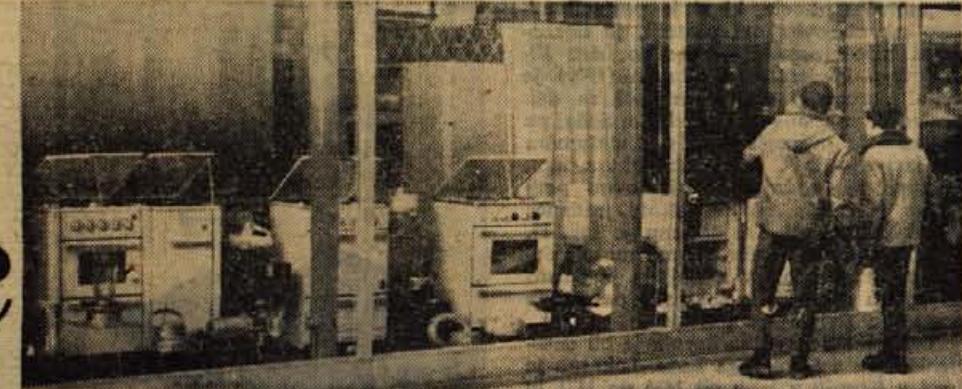
tožujejo nad trgovci – prodajalcji, ker imajo določen predmet dražji kot pa ga imajo v sosednjih trgovinah. Mnogočas sta oddaljeni samo nekaj metrov.

Ce ste slučajno povprašali prodajalca, zakaj se to dogaja, vam bo največkrat dejal, tako so nam določili v podjetju.

Tako je!

Kajti prodajalci ne bodo in ne morejo popravljati napake drugih, ki so jih morali zagrešili zavezno ali podzavezno. Priponiti pa moram, da včasih res ni drugačja izhoda kot neki artikel podražiti.

Sedaj pa se nam poraja vprašanje: »Zakaj so jim v podjetju določili višjo ceno, kot pa recimo pri sosednjem podjetju?« Na kratko nam bodo odgovorili, da morajo določati take cene, kakršne jim določa »grossist.« »Grossist« se pa zopet opravičuje s tem, da določa take cene, kakršne jim določajo uvozna-



Ze v reportaži smo omenili, da je cena nekaterih artiklov v posameznih krajih zelo različna. Naš posnetek vam prikazuje nekaj predmetov, kjer je razlika največja

podjetja. Oni – kot zadnji pri verigi dobaviteljev – pravijo, da so temu kriji raziski razlogi, ki se težko ali pa sploh ne dajo odpraviti. Včasih bi se pa že dali, vendar se pri tem ne pokaže dovolj razumevanja. Naj bo karkoli, pri vsem tem trpi potrošnik. Ludje, ki so vsakodnevni obiskovalci naših trgovskih lokalov.

ENAKA ARTIKLA – RAZLICNA CENA

Prav vsled tega sem se pred dnevi odpravil na dokaži nevhaležno pot po vsej Gorenjski. Obiskal sem vseh pet občin in si v vsaki izbral tri ali štiri trgovine. Tu sem si zabeležil cene posameznih artiklov. Da me boste pravilno razumeli, naj vam vso stvar malo bolje pojasnim.

Najprej sem si zabeležil dva setek artiklov ter njihove oznake. Kajti večkrat se dogodi, da sta si dva artikla zelo podobna. Enostavno mislimo, da sta enaka. V resnicah pa se mogoče v malenkosti razlikujeta.

Verjetno ste že v začetku ugotovili, da sem vam hotel odgovoriti na vprašanje, katero mesto na Gorenjskem je najcenejše. Zapisal vam bi rad samo razlike v cenah nekaterih predmetov v posameznih krajih na Gorenjskem. Nekje so manjše, mogoče za deset ali dvajset dinarjev, včasih pa za sto, dvesto dinarjev. Ne malo pa sem bi presenečen pri predmetih, kjer je bila razlika v ceni artikla, ki ga izdeluje ista tovarna, tudi za štiri tisoč dinarjev.

Marsikdo bo mogoče priponnil, da se je novinarju to samo tako zdelo!

Ne!

To, kar sem zapisal, drži!

ZALOSTNA UGOTOVITEV ZA GOSPODINJE

Malo je gospodinj, ki ne bi porabili vsaj nekaj jajc v tednu. Njihova cena pa je različna. Jajca »B« kategorije so na primer najcenejša v Kranju in sicer 35 dinarjev, najdražja pa v Radovljici, Skofiji Loki in na Jesenicah. Zanimivo je to, da jih lahko dobite na Jesenicah po 35 ali 38 dinarjev, seveda iste kvalitete.

Nihče mi menda ne bo odištal, če sem vprašal za ceno

»starčka.« Najcenejše je v Skofiji Loki, kjer je 280 dinarjev. V Radovljici pa je v trgovini 310, v prizidku pa je bife, v katerem je po 400 dinarjev.

In zdaj zopet nekaj za naše gospodinje. Zavitek »divke« ali »proje« je najcenejši v Kranju in najdražji v Skofiji Loki. V prvem kraju so mu zapisali ceno za kilogram 332 in v drugem 392 dinarjev, dočim je v Kranju kar 568 dinarjev. Pol kilograma pakiranega medu je v Kranju 360 din, v Tržiču in v Skofiji Loki pa 400 dinarjev.

Priznati si moramo, da posemo Gorenjci mnogo »pečenic.« Pri tem pa potrebujemo tudi kislo zelje. Jeseničani jedo najcenejše in najdražje kislo zelje in sicer za 1580 dinarjev, največ pa morajo odšteti tiste, ki jih kupijo v Tržiču – 1870 dinarjev.

Kdor kupuje RR televizorje – navadne, mora plačati v Radovljici 170 tisoč dinarjev, v Skofiji Loki pa kar 174 tisočakov.

Kdor pa kupuje televizijski aparat RR-avtomatik pa ga bo kupil najceneje v Radovljici in najdražje v Skofiji Loki, kjer bo plačal 4300 dinarjev več.

Cena 100 W žarnice je v Tržiču 185, v Kranju in Radovljici pa 170 dinarjev. Ravno tako je najcenejša 60 W žarnica v Kranju in najdražja v Tržiču. Hladilnik »HIMO 130« velja v Kranju 131.000 dinarjev, v Skofiji Loki pa 133.500 dinarjev. Malokatera gorenjska hiša nima radioaparata. Ce ga v eni ni, sta pa v drugi dva ali pa celo več. Prodajna cena pa je najvišja v Skofiji Loki – 34.450 dinarjev. Kar lepa razlika.

ALI NE GRE BREZ RAZLIK?

Da bi izračunavali, katero mesto je najcenejše in najdražje, to prepustim vam, dragi bralci.

Samo na neko stvar bi vas radi se preje opozoril. Morda so te cene, ki sem jih napisal v posameznih krajih še višje ali nižje. Ker, če bi hoteli v vseh prodajalnah popraviti po vseh cenah, potem imam dela za najmanj dva meseca.

Vendar pa potrošnik ne bi smel občutiti teh razlik. Kajti »draginske-dodate« – sorazmerno proti višini plače – imajo vsi enake. Ni vseeno, če moram plačati za olje 55 dinarjev več ali manj in vzemimo za televizijski aparat 4300 dinarjev več!!

JAKOV JOŠK



Slika prikazuje moderno urejeno samopostrežno špacerijsko trgovino na Gorenjskem. Vendar pa bi morala biti cena v vseh trgovinah enaka

Kaj se je zgodilo z BABY JANE

GLAVNI VLOGI: BETTE DAVIS, JANE CRAWFORD

TO JE FILM GROZE ...

Film »Kaj se je zgodilo z Baby Jane« je vsekakor eden izmed najboljših thrillerjev narejenih v zadnjih letih v Ameriki, seveda če odštejemo Hitchcocka in njegove filme. Leta 1963 je zastopal ZDA na festivalu v Cannesu, kjer je bil deležen velike pozornosti, predvsem zaradi odlične igre. Film obravnava za to vrst povsem nenavadno temo, in sicer se poglablja v odnose med dvema, po značaju popolnoma različnima ženskama, v odnose dveh popolnih ekstremov, ki pa sta prisiljeni živeti skupaj. Zgodba je povsem preprosta. Baby Jane je bila v svojih otroških letih fenomen svojega časa, najbolj prijubljena deklica pevka v velikem mestu. Svojo sestro je že v teh letih prezirala, zato ker ni bila tako uspešna kot ona, ker ni bila tako lepa in zato, ker jo je jezila materina skrb za plašno dekle. Potem je prišel film. Baby Jane je poizkusila. Ni uspela. Merrith pa je. Bila je boljša. Pričelo se je sovraštvo. Jane je svoji sestri zamerila njen uspeh, očitala ji je svoj propad in pričela na veliko piti. V neki noči se je, ko sta se vračali domov, pripetila prometna nesreča. Merrith je ostala poahljena. Njena kariera pa je bila končana. Postala je popolnoma odvisna od sestre Jane. In ta se je počasi spremnila v kronično pijanko. Tu se pravzaprav prične film, ki skoraj ničemer ne spominja na podobne stvaritve. Iz svojega okvira napete kriminalke (bolje thrillerja) se spremeni v globoko duševno tragedijo obč žensk. Jane si v svojih halucinacijah domišlja, da mora vsekakor zopet



Joan Crawford je skupno z Bette Davis ustvarila film, ob katerem je gledalce presenetila čudovita igra. Joan igra poahljeno igralko, ki jo sestra (Bette Davis) muči s stalnimi presenečenji groze in v svojem bolestnem ljubosomju in želji po ponovnem uspehu storí vse, brez premisleka in dobršno mero sadizma

upseti. Tu sredstva za doseglo tega cilja niso važna, tako da se spremeni dotelej nemih boj v odkrito maltretiranje, v mučenje v najbolj strahotni obliku. Jane si želi občudovalca, želi si nastopov in njena zmedena dušeavnost ji narekuje ubo ali karkoli, samo da ji kakšna stvar ne bi preprečila tega. Strahotni prizor, v katerem pušča Jane svojo poahljeno sestro na smrt izmučeno, na obali in odhaja po sladoled, je eden tistih čudovitih stvaritev, ki jih lahko ustvari le resničen umetnik. In to gotovo je.

kuje tako, dvigne se na stopnjo, ko je strah nujen in nelagodje neizogljeno. BABY JANE nima namena biti thriller, kakor so Ptiči ali Psycho (Hitchcock), marveč uporablja režiser ta okvir za globlji, intenzivnejši gledalčev prodor v dogajanje v obli junakinj. S svojimi prijemi gledalca »napne«, ga usmeri v tisto dogajanje, ki je najpomembnejše — prisili ga, da se vključi v tok dogajanja, da se dvigne iz uniformirnosti v individualno doživljjanje.

IN NA KONCU...

Ko pride »Kaj se je zgodilo z Baby Jane« vam priporočam (velja predvsem za starše), da se zavedate, da je to film za odrasle, zrele ljudi. Otrokom obisk nikar ne dovolite, saj jih bi film premočno šokiral, tako da se posledic dolgo časa ne bi mogli otresti. Ogledajo naj si ga ljudje, ki imajo močne žive in predvsem veliko, veliko razumevanja za probleme soljudi. To vsekakor ni film za zabavo. Ako je kaj, potem je poglobljena analiza dveh duševnosti. In tak dobi svojo polnost in svojo moč.

Jože Pogačnik



Preprosto neverjetna je igra, ki jo je pokazala Bette Davis v »Kaj se je zgodilo z Baby Jane?«. S svojo vlogo sadistične in skrajno neuravno-vešene ženske je ustvarila pretresljiv lik propadle slave, ki gledalca presenetil in prepričal

Filmi, ki bodo na sporedu

— TOKRAT ZA NAJMLAJSE:

PERTER PAN je znana celovečerna risanka Walt Disneya. Pogum in iznajdljivost glavnega junaka bosta, tako kot že mnogokrat, navdušila mladega gledalca. Film priporočamo vsem mladim; tistim pa, ki so že prebredli otroška leta, pa bo prijetno razvedrilo.

MALI PROTIV VELIKIM je ena izmed mnogih vedrih zgodbic, ki jih je Disney ujel na filmski frak in v njej nastopata maček TOM in pogumna miš JERRY.

ZDRAVO PRIJATELJI je prav tako zanimiv drobec v ustvarjanju na področju risanega filma, prijazna zgodbica in stari znanci — to so njegove glavne kvalitete.

BURATONOVE DOGODIVSCINE je nepozabna zgodba o bistri, nagajivi lutki — Ostržku, ki pobegnje od doma in doživi nešteto prigod. Že dolgo tega je izšla knjiga — OSTRŽEK, ki je prijetno čitivo za vse še danes.

SNEGULJČICA, CRNI PRINC IN 7 SKRATOV nima s Sneguljčico iz pravljice dosti zvez. Je italijansko proizvodnje in je temu primerna tudi kvaliteta. Film je neduhovit in s svojo nasilno skonstruirano zgodbo učinkuje kot slab plagiat. Tak ne dela časti novoletnemu sporedu za najmlajše, ker zanje nj dobro vsako skrpučalo.

TOBY TAYLOR je že bil na sporedu, vendar se prisrčna zgodba o malem dečku, ki pobegne s cirkusom, lepo sklada z ostalim sporedom, ZA KATEREGA LAHKO TRDIMO, DA JE RES LEPO DARILO NAJMLAJSIM OB NOVEM LETU

OBE STA NENADKRILJIVI...

V izredno zahtevnih vlogah sta se srečali, tokrat prvič, dve resnično močni in veliki igralki. V pričetku so se srečanja bali, ker nihče ni vedel, kako se bosta ujeli in razumeli. Odveč. Nasatal je igralski par, ki ga ni mogoče prekositi. Bette Davis je s svojo igro prekosila vse, do tedaj ustvarjene like. Scarlet O'Hara je čudovit lik, vendar je bled proti Baby Jane, ob tej pa tološki razburkanosti je kakor skromen začetek zla. V vlogi ostarele, bolestno zanesene starke je Bette pokazala resnično moč, vso polnost svojega ustvarjanja. Kdo pa bi sploh še mogel upodobiti vse trenutke nekega življenja na tak dokončen, za gledalca do kraja prepričljiv način kot je to storila Bette. Prav tako močna v vlogi poahljene Merrith pa je tudi Crawfordova, ki nosi v sebi vso plemenitost ranjenca in smrtni strah pred demonom, ki jo preganja, ki ji grozi s smrtnjo, da bi si zagotovil molčečnost. Ta tudi skrbi zanjo, ima jo popolnoma v oblasti, tako da izhodi ni. Tako do kraja izdelanega strahu še nisem videl, ker ga do danes ni bilo. Obe igralki sta ustvarili resnično umetnino pri upodobitvi likov, in z njuno igro tudi film največ pridobi.

KAJ PORECE GLEDALEC ...

Ob raznih filmih »groze« se dostikrat pojavlja vprašanje: Zakaj sploh taki filmi? Odgovor dajejo gledalci, ki ljubijo akcijo, ne glede na jakost njenega učinkovanja, ki tudi v najsadističnejših delih filma uživajo, kot so pred stoletji uživali patriciji ob borbah gladiatorjev. To všeč. Tako se v zadnjem času vse bolj pojavljajo filmi, ki povezujejo seks z grozljivostjo — proizvajajo jih predvsem v Angliji. Vendar BABY JANE vključi svoji strahotnosti ne učin-

»Mislili ste, da je prišel zato, ker vas je hotel obiskati in sprejeti vaše čestitke k svojemu napredovanju?« je pripomnil Meister. »Povsem opravičljiva zmoja! Ljuba moja, če stvar natančno premislite, boste prišli na to, da mora detektiv vedno trditi, da počne nekaj drugega kot dela v resnici. Ce boste prijeti Wemburyja radi tega varanja, bo seveda postal nejevoljen in bo tajil.«

Nekoliko je pomisnila, potem pa je rekla: »Ne verjamem tega! Alan mi je dejal, da ni nikoli spravljal Johnnyja v zvezo s tatvino, dokler ni prejel anonimnega pisma.«

»Tako? — Pazite!« je posvaril Meister.

Alan je stopil iz sodne dvorane in se jima približal. »Trajalo bo morda še deset minut, je poročal in preden je mogel Meister Mary posvariti, je rekla: »Alan ali je res, da ste Johnnyja že dolgo opazovali?«

»Mislite v zvezi s to zadevo? Ne, ničesar nisem vedel o tem. Johnnyja nisem sumil, dokler nisem prejel pisma od nekoga, ki je bil o tatvini natančno poučen.«

Njegove oči so se uprle v Meistra.

»Toda ko ste prišli v Lenley-Court...«

»Ljuba moja, čemu zastavljate takva vprašanja, ki ga morajo spraviti v zadrego?«

»To me nikakor ne spravlja v zadrego!« je odvrnil Alan kratko. »V Lenley-Court sem prišel samo zato, da bi obiskal Miss Lenley in ji sporočil svoje napredovanje. Saj menda nočete namigovati, da je bil moj obisk v kakršnikoli zvezni tatvino?«

Maurice je zmignil z rameni.

»Najbrž sem vas počaštil, ne da bi to zaslužili,« je dejal in hotel vso stvar obrniti na šalji-

izbirate. Toda rad bi vam pomagal, Mary! Dve ali tri stvari so, o katerih bi rad govoril z vami, kakor hitro bo ta zadeva za nami. Sami ne morete več ostati v Malpas Mansions.«

»To se pravi, da bo Johnny pač moral v ječo?« je vprašala.

»Johnny bo moral v ječo,« je odvrnil Meister brezobjarno, »to morate pač sami uvideti. In sicer bo dobil najmanj sedem let, tudi s to možnostjo morate računati. Kot sem že dejal, ne morete sami stanovati tam...«

»Nikjer drugje ne morem stanovati kot v Malpas Mansions,« je odvrnila. Odločnega tona v njenem glasu se ni dalo razumeti napačno. »Vem, da mi dobro hočete, Maurice, toda so stvari, ki jih ne morem storiti. Ce me hočete še nadalje obdržati v službi, bom rada delala za vas. Mislim, da nimam dovolj izkušenj, da bi lahko delala za koga drugega in prepričana sem tudi, da mi noben drug delodajalec ne bi plačeval toliko, kolikor ste mi ponudili vi. Toda ostala bom v Malpas Mansions, dokler se ne vrne Johnny.«

V tem trenutku so se odprla vrata in pojavit se je Wembury ter pohitel k njej.

»No?« je vprašala.

»Tri leta ječel!« je dejal. »Sodnik je vprašal, če je sicer še kaj znanega o njem in še enkrat sem bil zaslišan kot priča in sem povedal vse, kar sem vedel.«

»In kaj ste vedeli?« je vprašal Meister. Planil je pokonci in stal zdaj pred detektivom.

»Vem, da je bil dostenjen človek, ki ga je pokvarilo občevanje z zločincem,« je rekel Wembury in zasikal vsako besedo posebej skozi zobe. »Nekega dne bom pograbil moža, ki je uničil

je imel na sebi nekaj deškega. »Saj seveda nisem mislila, da je res tako,« je nadaljevala, »toda res niste bili posebno ljubezni, saj ste se me izgibali kot kuge.«

»Misil sem le, da to zahteva obzirnost,« je skesan pripomnil in je takoj nato prešel na obžalovanja vredne dogode.

»Ali ste kaj slišali o Johnnuju?«

Prikimala je. »Kaže, da se kar dobro počuti in že dela načrte za bodočnost,« je dejala in nato pristavila: »Ali me ne bi hoteli v sredo peljati kam na čaj? — Ob sredah prej zaključim v pisarni.«

Presrečen se je Alan vračal v svoj urad. Tako dobre volje je bil, da je dr. Lomond, ki je za pisalno mizo sestavljal poročilo o pisanem motoristu, začudeno pogledal prek svojih očal in ga podražil na svoj šaljiv način.

»Ste podedovali?«

»Vse nekaj lepšega!« je smeje odvrnil Alan, »otresel sem se zelo hudega strašila!«

»Z drugimi besedami, sprli ste se bili z dekletom in se zdaj spet pobotali.«

Doktor Lomond je imel čudovito lastnost, da se je znal neverjetno uživeti v misli svojih poslušalcev. »Nočem sicer trditi, da zakon za moža ni prida, toda za policijskega uradnika je vsekakor spojen s prenekatero nevarnostjo.«

»Saj niti ne mislim na to, da bi se oženil,« se je smejal Alan. »Potem se moram čuditi, da vas ni sram,« je menil zdravnik, stopil h kamnu in otresel pepel s cigarete.

»Saj morate biti vi tudi zadovoljni, ali ne?« je menil Alan. Polkovnik Walford mi je povedal, da vam je poslal zahvalo za vaš uspešen trud v zadevi Prideauxa.«

15

Čarovnik

vo plat. »Kot pravniku mi niso znana tajinstvena pisma, ki jih menda prejema policija in ki krije gibanje svojih vohunov, ki se pač imenujejo denuncianti policijes.«

»Torej vam je pomen besede »denuncirati« znan, Mr. Meister?« je vprašal Alan. »Pri pismu, ki je izdal Lenleya je bil tajinstven same pisec. Pismo pa je bilo spisano na pisalnem papirju za stroj Swinley Bond št. 14.«

Zapazil je, kako je Meister ostrmel.

»Povpraševal sem po trgovinah s pisalnimi potrebščinami v Deptfordu in izvedel, da te vrste papirja v tej mestni četrti sploh ne prodajajo. Kupite ga lahko samo v papirnici v Chancery-Lane, ki zalaga z njim pisarne kazenskih zagovornikov in si je edino ona priborila pravico do prodaje te vrste papirja. Priporovedujem vam to samo zaradi tega, da se vam ne bo treba truditi, če bi si ga hoteli nabaviti.« Pozdravil je in odšel.

»Kaj pa misli?« je vprašalo deklic nekoliko zaskrbljeno.

»Kdo pa naj ve, kaj misli tak policijski uradnik,« je odvrnil Meister in se po sili nasmejal.

Zamišljeno je sedela dolgo časa, ne da bi spregovorila besedo.

»Mislim, da je Johnnyja... da ga je nekdo izdal...«

»Nekdo, ki menda ne živi v Deptfordu, jo je naglo preklinil Meister. »Na vašem mestu, ljuba moja, jaz ne bi prav posebno veroval tem pripovedkom. Bilo bi tudi prav, če se v prihodnje ne bi več zelo pogosto srečevali z Wemburyjem.«

»Zakaj pa ne?« ga je vprašala in ga mirno gledala.

»Iz več razlogov,« je odvrnil Maurice počasi. »Prvič imam klienta, ki bi jim morebiti ne bilo prav, da je moja tajnica prijateljica policijskega uradnika. »Seveda,« je naglo pristavil, ko se je za hip ujel s pogledom deklice, »vam nikakor nečem predpisovati, kakšne prijatelje naj si

Johna Lenleya, in ga bom spravil pred sodišče.« Nato je pokazal na vrata v sodno dvorano. »In ko bom potem izpovedoval kot priča, ne bom zagovarjal obtoženca, temveč bom sodniku povadal zgodbo, ki bo spravila moža, kateri je izdal Johnnyja Lenleya v ječo, da se iz nje ne bo več rešil.«

Za Mauricea Meistra je bil Čarovnik mrtev. Misil je, da so vse trditev o vrtniti Čarovnika v London neumašala ali bedaste pripovedke tiste vrste, ki utegnejo vplivati na razpoloževanje zločincev. Po Johnnjevi odsobi je bil tri meseca tako zaposlen, da je komaj našel čas za razmišljanje o prikritih namigovanjih, ki so mu jih prinašali na uho njegovih dvomljivih klienti.

Scotland Yard, ki je ukrepal samo pri polnotoma zanesljivih poročilih, ni ukrenil ničesar, da bi ga posvaril in to je bilo tisto, kar ga je pri vsej zadevi še najbolj pomirjalo.

Mary je redno opravljala svojo službo in iz pisarniškega okraska se je kmalu razvila v zelo uporabno stenotipistko. Dostikrat je razmišljala o tem, ali ne bi nasproti Meistru ravnala pravilneje, če bi mu povedala vse o svojem pogovoru s Coro Ann Miltonovo. Ker pa ni nikje nikoli več omnil imena Čarovnika, se ji je zdele bolj pametno, če tudi ona molči.

Cepav se z Alanom nikoli ni nameravala povsem razstati, ga je zadnje čase vendarle srečevala zelo poredko. Dvakrat ga je srečala na cesti, toda zdele se ji je, da bi se ji rad izognil. Najprej jo je to užalilo, potem pa je uvidela, da mora pripisati to le njegovi prirojeni tenkočutnosti. Nekega dne ga je zagledala v High Street in preden se ji je mogel izogniti, ga je nagovorila.

»Alan, zelo ste neljubčivni, mu je očitala in nagajivo pristavila: »Ljudje misijo, da me nočete več poznati zaradi mojega dvomljivega sodrstva.«

Najprej ga je obliila rdečica, nato pa je prebledel, tako da ji je bilo žal svojih besed. Alan

Stari mož je zmajal z glavo: »Fant moj, na svoje delo nisem ponosen! Toda morilci, ki morijo s strupom, se mi gnusijo in Prideaux je bil najhladnokrvnejši zastrupljalec, kar sem jih poznal. Čuden mož s svojevrstno črepino. Ali ste že kdaj opazovali črepino zastrupljalec? Začna njena stran je posebno izbočena.«

Medtem ko je še govoril, je stopil v sobo čokat, slabo oblečen mož. Na vsa usta se je režal, ko je stopil k seržantovi mizi in se vedel povsem brez zadrege, tako kot se obnaša človek, ki je vajen take okolice. Ko je položil na mizo odpustnico, je s prijaznim kimanjem pozdravil seržana.

»Hackitt!« je dejal Wembury. »Pa res nisem vedel, da so vas odpustili!« Stresel je odpuščenemu kaznjencu roko in Sam Hackitt se je režal še bolj široko. »V pondeljek so me odpuсти,« je razlagal. »Meister ima zaposlitev zame.«

»Kaj, Sam, pravne prakse se nameravate lotiti?«

Hackitt se je očividno izvrstno zabaval. »Eh, kje nekaj Cevlje mu bom snažil! To je sicer za možaka mojih sposobnosti kaj nizko delo, Mr. Wembury, toda kaj se hoče, ko je pa policija človeku kar naprej za petami.«

»Policija ni nikomur za petami!« se je smehljal Alan. »To si oskrbite vi tiči sami!« Tak, Meistrov osebni sluha boste postali? Zelim vam mnogo srečet!«

Hackitt si je zamišljen drgnil neobrito brado.

»Kot čujem, so Johnnyja Lenleya »zasuli. To je pa res smola!«

»Ali ga poznate?« je vprašal Alan.

»Eh, ne morem reči ravno, da ga poznam. Nekoč sem bil na deželi, da bi ga obiskal, tedaj, ko je še nekaj pomenil. Vsekakor sem že vedel, da je naše sorte obrtnik, kajti nekdo je zanj in zame izdelal nekakšen načrt za neko stvar.«

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 26. DECEMBRA 1964 DO 1. JANUARJA 1965

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 26. decembra

8.05 Pojeta mariborski ženski kvintet in moški vokalni kvartet iz Ljubljane — 8.25 V tricetrtinskem taktu z velikimi zabavnimi orkestri — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Mladi glasbeniki Glasbene šole Rakovnik-Vič — 9.45 Cetr ure z Latinsko ameriškimi melodijami — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Radijski kmečka univerza — 12.15 Cez hrib in dol — 12.30 Med gredicami domače glasbe — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Odložimki iz slovenskih in hrvaških oper — 15.30 Nastonata amaterska zborna iz Kocvja in Kamnika — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovenskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Izložbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Modrotni zob — 21.00 Zapešite z nami — 22.10 Odaja za naše izseljence

NEDELJA — 27. decembra

6.00 Dobro jutro — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radij. igra — 8.51 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Posnetki partizanskega zborna Srečka Kosovela — 10.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Hmoreska tega tedna — 17.05 Majhen operni koncert — 17.30 Radijska igra — 18.40 Pri kaminu — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonische glasbe — 22.10 Melodije za lahko noč — 23.05 Osterčev večer

PONEDELJEK — 28. dec.

8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Zaplešimo in zapojmo — 9.25 Iz narodne zakladnice — 9.45 Vedri zvoki — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medijgra — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Iz slovenskih pokrajin — 12.30 Domači in zdravju — 12.45 Naš razgovor tuje virtuoznosti — 13.30 Čestitajo vam za Novo leto — 14.05 Pol ure s francoskimi opernimi pevci — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Tisoč pisanih takrov — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena s plošč

križanka — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Znane melodije, znane popevke — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Zvočni razgledi — 20.45 Godalni kvartet iz Kölna — 22.10 S popevkami po svetu — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Jazz orkestri vam igrajo

TOREK — 29. decembra

8.05 Igrajo vam Veseli planšarji in trio Vilija Petriča — 8.25 Od melodije do melodije — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Odlomek iz Gotovčeve opere Ero z onega sveta — 9.45 Cetr ure z majhnimi zabavnimi ansamblji — 10.15 Glasbeni sejem — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 V novem letu mnogo sreće — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.30 Lene melodije — iskrene želje — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Pet minut za nove pesmice — 15.30 Vtorek na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Predstavljanje vam jugoslovenske ansamblje — 18.45 Na mednarodnih križpotnih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naši umetniki muzicirajo — 20.20 Radijska igra — 21.37 Serenadni večer — 22.10 Zabavni zvoki — 23.05 Nočni koncert z deli jugoslovenskih skladateljev

SREDA — 30. decembra

8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Komorni zbor RTV Ljubljana poje skladbe russkih romantikov — 9.25 Domači pele mele — 9.45 Dva solista — 10.15 Melodije za razvedrilo — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medijgra — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 V Novem letu mnogo sreće — 12.30 Dovespe ljubezni — 13.30 Vedre melodije pred Novim letom — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Kai in kako pojo mladi pevci pri nas in po svetu — 15.30 Okroglo in domače v domaćem ritmu — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Slovenski reproduktivni umetniki v preteklosti in danes — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz fonoteke radia Koper — 18.45 Naš razgovor — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Poje zbor Robert Shaw — 20.20 Dvajset minut s pisanim orkestrom RTV Ljubljana — 22.10 Godala in zabavni zbori — 23.05 Litsanah takrov — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena s plošč

CETRTEK — 31. decembra

8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Poslednje sanje starega hrastu — 9.45 Pihalna godba Ljudske miličce — 10.15 Novoletni glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Naš značne novoletne jedi — 12.30 Z valčkom in polko v Silvestrovo — 13.30 Z melodijami čez hrib in dol — 14.05 Iz repertoarja slovenskih opernih pevcev — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Popoldne z dedkom Mrazom — 18.00 In še za slovo starega leta — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Slovenske večernice 1964 — 22.10 Z vedrimi melodijami v Silvestrovo — 24.00 Srečno 1965 — 00.05 Prvi ples v Novem letu — 1.00 Za staro in mlado — 2.00 Moderni ritmi — moderni časi — 3.00 Spomini in želje

PETEK — 1. januarja

6.00 Pozdrav novoletnemu jutru — 7.15 Novoletno jutro — 8.00 Zdravica v Novem letu — 8.15 Veselo pesmi za vesele ljudi — 9.05 Mladinska radijska igra — 10.00 Mladinska orkestralna glasba — 10.20 Novoletni koncert Slovenskega oktetja — 10.50 Koncert promenadnega orkestra Radia Hilversum — 11.30 Dvajseto Novo leto — 12.05 Mnogo sreće — 13.30 Vožnja na saneh — 14.00 Danes popoldne — 16.00 Naši sodelavci — svojim poslušalcem — 17.05 Listi iz arhiva zabavnega orkestra RTV Ljubljana — 17.30 Radijska igra — 18.30 Recept za Rossinijevo uverturo — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naš novoletni sestanek — 21.00 Rimska noč — literarna oddaja — 21.30 Mehanični virtuozi — 22.10 Pol ure za ples — 23.05 Nočni akordi

K I N O

Kranj »CENTER«

26. decembra barv. risani film BUROTONEVE DOGO-DIVSCINE ob 10. uri popoldne, amer. barv. film DR. JERRYJA CAROBNI NAPOJ ob 18. uri, premiera franc. barv. filma BALET PARIZA ob 22. uri

27. decembra jug. nemški barv. CS film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU ob 10. uri, ital. film SNEGULJ-CICA, CRNI PRINC IN 7 SKRATOV ob 15., 17. uri, jugoslovenski film NIKOLE-TINA BURSAC ob 19. uri

30. decembra franc. barv. film BALET PARIZA ob 19. uri

28. decembra risanke BUROTONEVE PUSTOLOVSCINE ob 10.30 in 12.30, angleški barv. CS film OBRAČUN TIHOTAPCEV ob 16., 18. in 20. uri

29. decembra barv. risani film BURATONEVE PUSTOLOVSCINE ob 10. uri, fran-

coski film AFERA NINE B ob 16., 18. in 20. uri

30. decembra barv. risani film BURATONEVE PUSTOLOVSCINE ob 8. uri, amer. barv. CS film TARZANOVA BORBA ZA ZIVLJENJE ob 16., 18. in 20. uri

31. decembra amer. barv. CS film TARZANOVA BORBA ZA ZIVLJENJE ob 16., 18. in 20. uri

31. decembra amer. barv. film TARZANOVA BORBA ZA ZIVLJENJE ob 16. in 18. uri, amer. barv. CS film PO SLEDOVIH BRODOLOMCA I. del in španski barvni film KRALJICA CHANTECLER ob 21. uri dvojni program.

Kranj »STORŽIC«

26. decembra amer. barvni film ZDRAVO PRIJATELJI ob 10. uri, amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 14.30, amer. barv. film SNEGULJ-CICA, CRNI PRINC IN 7 SKRATOV ob 16. in 18. uri, amer. barv. film DR. JERRYJA CAROBNI NAPOJ ob 20. uri

27. decembra amer. barvni film ZDRAVO PRIJATELJI ob 10. uri, jugoslov. film NIKOLETINA BURSAC ob 16. uri, amer. barv. film DR. JERRYJA CAROBNI NAPOJ ob 20. uri

28. dec. ital. film SNEGULJ-CICA, CRNI PRINC IN 7 SKRATOV ob 10. uri, amer. barv. film ZDRAVO PRIJATELJI ob 14.30 uri, francoski barvni film BALET PARIZA ob 16., 18. in 20. uri

29. decembra amer. barvni film MALI PROTI VELIKIM ob 10. uri, amer. barv. film TOBY TAYLOR ob 14.30, franc. barv. CS film BALET PARIZA ob 16., 18. in 20. uri

30. decembra amer. barvni film TOBY TAYLOR ob 10. in 14.30 uri, premiera franc. filma ZALOSTNO SRCE ob 16., 18. in 20. pri

31. decembra amer. barvni risani film MALI PROTI VELIKIM ob 10. in 14.30 uri, francoski barvni film BALET PARIZA ob 16. uri, premiera franc. filma GROF MONTE CRISTO ob 21. uri dvojni program

Stražišče »SVOBODA«

26. decembra jugoslovenski film NIKOLETINA BURSAC ob 20. uri

27. decembra amer. barvni risani film ZDRAVO PRIJATELJI ob 10. uri, SNEGULJ-CICA, CRNI PRINC IN 7 SKRATOV ob 15., 17. uri, jugoslovenski film NIKOLE-TINA BURSAC ob 19. uri

30. decembra franc. barvni film BALET PARIZA ob 19. uri

28. decembra amer. barvni film ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU ob 15., 17. in 19. uri

29. decembra barv. risani film BURATONEVE PUSTOLOVSCINE ob 10. uri, fran-

coski film AFERA NINE B ob 16., 18. in 20. uri

31. decembra ital. barvni CS film SIGFRID in nem. barv. film PRI CRNEM KO-NIČKU ob 20. uri

Trboje

26. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 11. uri

Voklo

26. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 14. uri

Senčur

26. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 17. uri

Naklo

26. decembra barv. film BURATONEVE PUSTOLOVSCINE ob 15. uri

27. decembra amer. barv. film APRILSKA LJUBEZEN ob 15 in 18. uri

Visoko

27. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 10. uri

Zabnica

27. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 14. uri

Mavčice

27. decembra amer. barv. film PETER PAN ob 17. uri

Gorje

27. decembra jugosl. CS film DESANT NA DRVAR ob 15. in 18. uri

Podbrezje

28. decembra amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 14. uri

Predosje

29. decembra amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 13.30

Goriče

29. decembra amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 16. uri

Preddvor

30. decembra amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 10. uri

Trstenik

30. decembra amer. barv. film MALI PROTI VELIKIM ob 16. uri

Zirovnica

26. decembra jugosl. film IZ OCI V OCI

27. decembra jugosl. barv. CS film POT OKOLI SVETA

Dovje-Močstrana

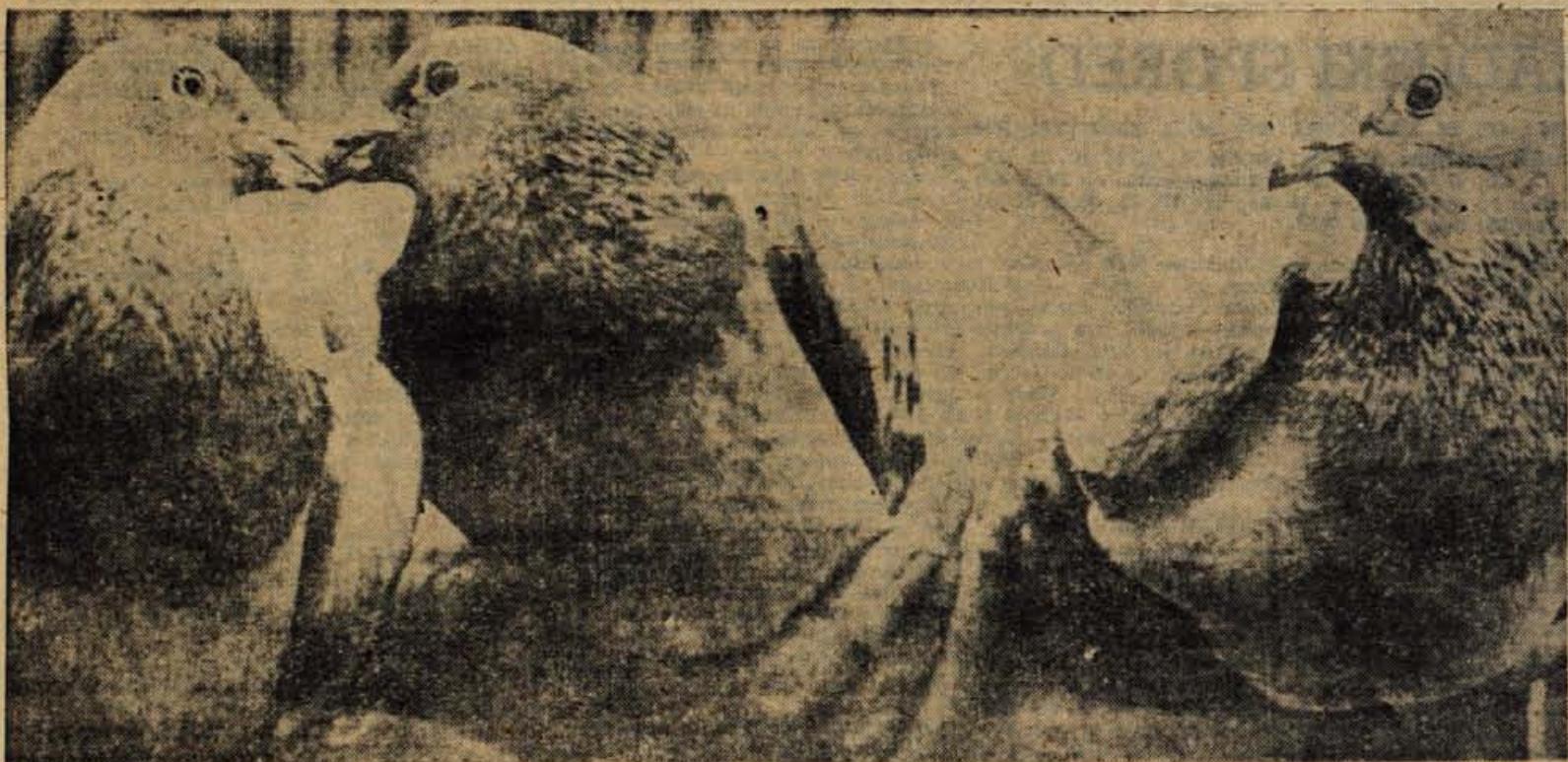
26. decembra jugosl. barv. film VV POT OKOLI SVETA

27. decembra jugosl. film IZ OCI V OCI

Koroška Bela

26. decembra amer. barv. film DOZIVLJAJI LEDA

27. decembra amer. barv. CS film VPRASAJTE KATEROKOLI



Na sliki: Ob tej priložnosti je znani londonski časopis objavil sliko golobov, ki so (od leve proti desni) last angleške kraljice, predsednika Tita in princa Bernharda

Naši golobi v Londonu

Televizija

SOBOTA — 26. decembra

Eurovizija 16.00 Ples na lednu — Garmisch — RTV Beograd 18.05 Glasbena oddaja — RTV Ljubljana 18.25 Napoved v TV obzorniku — RTV Beograd 18.45 Ime in priimek — mladinska igra — RTV Ljubljana 19.30 Vsako soboto, 19.45 Cik-cak — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Jazz scena — RTV Ljubljana 20.40 S kamerom po svetu — RTV Beograd 21.10 Medaljoni — Angleščina na TV — RTV miza za štiri — RTV Ljubljana 22.00 Dick Powell vam predstavlja, 22.50 TV obzornik.

NEDELJA — 27. decembra Domača nega bolnika — RTV Ljubljana 9.30 Gozdni čuvaji — RTV Beograd 10.00 Kmetijska oddaja, Sportno popoldne — RTV Ljubljana 18.00 Mladinski TV klub, 19.00 Svetnik — serijski film 20.30 Glasbeni kotiček — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.45 — RTV Zagreb 20.45 Serva Padrone — opera, 21.45 Najboljši športniki v letu 1964 — RTV Beograd 22.00 Poročila

PONEDELJEK — 28. dec. RTV Beograd 17.10 Učimo se angleščine — RTV Ljubljana 11.00 TV se angleščine — RTV Ljubljana 15.20 Ponovitev v šoli, 16.40 Ruščina na TV, 17.10 Pionirski TV studio, 18.25 Napoved in TV pregled, Beograd 17.40 Francozi pri 18.45 Po Makedoniji, 19.00 vas doma, 18.10 Risanke — Kaleidoskop — RTV Beograd 19.15 Glasba za vas — RTV Ljubljana 18.25 Napoved in TV obzornik, 18.45

SREDA — 30. decembra

RTV Beograd 20.00 TV no zabavna glasba, 21.00 dnevnik — RTV Zagreb 20.30 Srečno novo — RTV Zagreb 24.00 Glasbeni koktejl

PETEK — 1. januarja RTV Ljubljana 11.00 Film za otroke — RTV Beograd 11.30 Risanke — Eurovizija 13.30 Smučarski skoki — RTV Zagreb 10.00 TV v šoli — RTV Beograd 11.00 Francozi pri vas doma — RTV Ljubljana 16.50 Cirkus film — RTV Beograd 17.40 17.25 Mali princ — TV slika črko, na črko — RTV kanica, 18.25 Pokopani žulji Ljubljana 18.25 Napoved in — RTV Beograd 18.45 Rdeči signal — RTV Ljubljana 19.45 TV akcija — RTV Beograd 19.15 Glasbe na porota, 19.45 Spored naših kinematografov — RTV glasbe in zabave, 22.00 Narodna glasba — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.45 Narod-

ZANIMIVOSTI

SILOS ZA VSO DEŽELO

V Luxemburu so postavili en sam žitni silos za vso deželo. V osmih oddelekima ima uskladiščenih 30.000 ton žita. Vse delo je avtomatizirano — stroje poganja okrog 400 elektromotorjev. Naprava uskladišči 60 ton žita v eni uri, ga pri tem stehata, prebere, posuši ali ovlaži na točno določen odstotek vlage in izda vsakemu dobavitelju potrdilo z vsemi podatki.

Pri gradnji in dobavi opreme so sodelovale firme iz Danske, Švedske in Zahodne Nemčije.

ALUMINIJ V OBLIKI PENASTE GUME

Na Ceškem so izdelali novo obliko aluminija, ki spominja na penasto gumo in ima tudi podobne lastnosti. Ključ temu je material živo odporen proti topoti. Tališče je mnogo višje kot je to pri običajnih lahkih kovinah, zato ima snov sijajne perspektive posebno v astronavtiki.

TUDI PROIZVODNJA OPEKE AVTOMATIZIRANA

Pred kratkim so montirali v bližini San Franciska avtomatizirano opekarino za proizvodnjo opeke iz betona. Proizvodnja poteka sedaj popolnoma avtomatično in bo dala v enem letu približno eno milijardo kosov raznobarvne opeke.

Ves postopek od mešanja cementa s peskom, prek rezanja, polivanja s kovinskim oksidom, segreganja, barvanja, čiščenja posod itd. se odvija v strojih, katere povezujejo tekoči trakovi. Kapaciteta enega samega traku je 60 kosov opek v minutu.